

ROZLET

Za dřevních dob české SF, kdy jsme se scházeli - podobně jako kdysi křesťané v římských katakombách - po vysokoškolských klubech, hvězdárnách a podobných podezřelých špeľunkách,

Ondřej Neff

Problém české SF

vzniklo jakési dělení českého národa scifistického. Na jedné straně stáli tak zvaní profesionálové a na druhé, nu, neprofesionálové.

Být profesionálem znamenalo poctu i pohanu. Proč poctu, to snad nemusím vysvětlovat. Pohanu, to proto, že onen pojem "profesionalismus" neslo na sobě pečeť jakési oficiální puncovanosti. Buď jak buď, koho vydali v oficiálním nakladatelství, musel být schválen ideologickými rozhodnutími. Jejich rozhodovací proces byl velmi široký a rozpětí měřítka značné, ale i ten, kdo "prošel" s odřenými

ušima, přeci jenom se musel ideologickým sítím nějak propasírovat. O tom není pochyb a nebylo by poctivě tvrdit dnes něco jiného.

Tehdy, v oněch dřevních dobách, vznikla legenda, podle které je tento kulturní prostor přímo nabit nadanými mladými lidmi, jimž režim brání v rozletu. Jsou to géniové s nikoli přistřiženými, ale rovnou ustříženými křídly. Léтали by, ale na každé noze mají závaží.

I profesionálové, a patřím mezi ně, často vyslechli podobné námitky proti svým "výsadním pozicím". A jsem rád, že v nové době už nemusím takové řeči poslouchat. Ideologická síť padla, strážci politické čistoty si umyli ruce, start má dnes každý stejně otevřený.

Má?

Je to otázka ke zvážení. Kdo sleduje Ikarii pravidelně, jistě si všiml, že včerejší "profesionálové" tu nemají na různých ustlání. Po pravdě řečeno, povídku tu otiskl zatím jen Jaroslav Veis. Jak si přečtete v Adamovičově článku

o výsledcích čtenářské ankety, jeho povídka Pojdi sa mnoj maľčik, řekl Rusák byla na čelním místě jak mezi oblíbenými, tak i mezi neoblíbenými povídkami. Pokud jde o míru neoblíbenosti, do tohoto kyselého citrónu se musela zakousnout Vilma Kadlečková, autorka Růžové krychle, povídky, která u respondentů ankety zcela propadla. A vidíte - Kadlečková vyhrála Mloka, my všichni v red-

akci si jí vážíme jako mimořádně schopné autorky, těší se všeobecně úctě... Rozpor? Zmíním se ještě o jednom, o kterém též píše Adamovič ve svém článku. Procházekův Rox, n'Roll dopadl podobně jako Veisův Malčik, dobře i špatně. Prostě - vyvolal rozporuplnou odezvu.

Jinak nutno podotknout, že české povídky, které v Ikarii tiskneme, velký ohlas nemají. Poctivě se snažíme dát našim autorům prostor. Nikdo není kádrován, nikdo není posuzován podle žádných předpojatých měřítek. A přece výsledek, jaksi... Víme to my, víte to

vy. Prostě, ke srovnání se zahraničními povídkami to není.

Velký znalec českého jazyka a literatury Pavel Eisner kdysi napsal, že úroveň písemnictví dlužno posuzovat ne podle špiček, ale podle spotřebního průměru. I na smetišti může vyrůst nádherná bylina, ale kultura floristiky se pozná podle obyčejných záhonků, které zdobí předzahradky obyčejných lidí.

Mám z toho všeho, co do redakce dostáváme jako nabídku a co i vybereme k otištění, podivné pocity. Jako by naši autoři neměli v sobě dostatečné jasno. Asi by měl každý zodpovědět na otázku, co vlastně chce a o co mu jde.

Buď chce lidi pobavit povídkou žánru science fiction, fantasy nebo horor - a pak musí zvládat řemeslo, které má určitá pravidla, bez nichž to prostě nefunguje. Anebo je geniální a má v sobě plamen poselství, jímž chce osvětlit lidstvo... Obávám se, že většina našich autorů jaksi povzneseně pohrdá řemeslem, pohrdá "pouhou zábavou" a snaží se rozdmýchat v sobě plamen, který tam v nejlepší případě doutná jako sotva spatřitelný uhlíček. A to pak je smutné počtení, jak račte sami vidíte... Škoda. Ono se totiž ukazuje, že onen povznášející plamen mnohem častěji vytryskne z pořádného řemesla, než z planých uhlíků o sobě samém.

Galaktická kavárna Hana Sola

Spletli jsme se, když jsme tvrdili, že knihkupectví firmy *Winston Smith* v Praze - Nuslích je první knihkupeckou a zaslátelskou službou u nás, jejíž zájem se soustřeďuje na sci-fi! Není tomu tak! Již o tři dny dříve, 7.12.1990, bylo otevřeno knihkupectví s antikvariátem zaměřené především na SF a comics v Březové nad Svitavou. Nese název **GANDALF**.

Zakladatelem tohoto podniku je náš oblíbený kamarád Franta Moravec, předseda SF klubu *Malevil*, který se nejvíce proslavil tím, že každoročně vénoval klubu vítězivšímu v anketě o nejoblíbenější SFK živého králka. Frantovi v podniku pomáhá jeho vlastní manželka.

O informace, nabídkové seznamy apod. si můžete napsat na adresu: **Knihkupectví GANDALF, František Moravec, Březová nad Svitavou 47, 569 02.**

Známý a oblíbený spisovatel Ladislav

Szalai dává na vědomí, že se pustil do podnikání a založil vlastní nakladatelství **ORFEUS**. Hodlá vydávat sci-fi, poezii, knihy z oboru duchovních věd i jiné zajímavé žánry. Všichni podnikaví autoři, kteří máte zájem o spolupráci, informujte se o bližších podrobnostech na adrese: Nakladatelství a vydavatelství **ORFEUS, L. Szalai, Jeseniova 155, 130 00 Praha 3.**

V minulém i v tomto čísle *Ikarie* jste našli výsledky naší velké čtenářské ankety. Možná jste si neuvědomili, že lví podíl na vyhodnocování vašich anket měl osobně náš šéfredaktor Ondřej Neff. A nejen to, Ondřej neváhal využít i dětskou práci a zapřáhl do děláni dceru Irenu, která se právě zotavovala z nachlazení. Léčba prací zabrala.

Na čtrnáct dní opustila nejen naši redakci, ale i bohatě rozvětvenou domácnost (několik dětí, psů, koček manžela a pod.) naše kolegyně, redaktorka **Eva Hauserová**. Odebrala se do Anglie hájit naše *Ikariácké bary* na další z mezinárodních **CONŮ**. Doufáme, že tam s vervou jen sobě vlastní naváže užitečné kontakty s hromadou zajímavých lidí, neřku-li autorů.

Poznámka na poslední chvíli: Podařilo se! Reportáž z Easterkonu v Glasgow - Čtete v příštím čísle!

Z dobře informovaných pramenů jsme se dozvěděli, že manželský chomout hrozí dalšímu členu redakce a to šéfovi zahraniční rubriky a teorie Ivanu Adamovičovi. Takže ho, kromě státnic ve škole, čeká další...

OPRAVDU NA NĚ NEMÁME?

zamyšlení nad stavem naší domácí sci-fi

V čísle 5 letošního ročníku *Ikarie* vyšel úvodník od Ondřeje Neffa "Problém české sci-fi", kde hodnotí kvalitu československé sci-fi produkce a srovnává ji s angloamerickou SF. Na Neffův článek zareagovali dva autoři, jejichž tvorba patří k tomu nejlepšímu, co v naší současné sci-fi máme; o další příspěvky jsem požádala P. Kosatíka a I. Adamoviče. Snažili jsme se přijít na to, v čem je jádro problému, případně najít nějaké východisko.

Jaká je česká SF roku II?

"To nám to ten Neff pěkně nandal," říkal mi takypovídkář Jirka Pilch po přečtení květinové *Ikarie*. Jdeme tedy do sebe. Jsme špatní, profesionálové jsou o něco lepší a světová SF na naší literární parolod mává z raketoplánu.

Budiž. Přistupme na toto konstatování podložené navíc ohlasy čtenářů. Přestaňme si myslet, že autor článku zelená závisť při četbě skvostů, které mu posíláme do redakce. Přestaňme se domnívat, že čtenář je zblblý všeobecným poklonkováním Západu.

Jenže...

Cítím se být literárním vlastencem (možná zapadlým v ostravském fandomovém bahýnku), a proto mi osud našeho žánru není lhostejný. Domníval jsem se

před léty a myslím si to dosud, že v zájemná podpora stejně zaměřených lidí, čtenářů i psících musí nutně přinést kvalitu. Cítím se literárním vlastencem, a proto mám radost, když slečna Vilma uspěje se svou literární prvotinou, nebo když polská *Fantastyka* zařadí Pepíka Pecinovského mezi své tažné slony. Rád bych viděl Ondru z Neffů, jak přebírá Nebulu z rukou Bruce Sterlinga.

ŘEMESLO: Schopnost vyjádřit to, co chce říct, přesně tak, jak to chce říct, tj. adekvátními prostředky. (pk)

Připouštím však, že to může dopadnout i jinak. Autoři, pro které se psaní stane řemeslem, otázkou honorářů a zaručených tutovek u čtenářů, rezignují na originalitu, byt' někdy klopotnou, rezignují na arzenál postmoderních vizí, které jsou pro autora náročné a pro čtenáře obtížné a někdy nestavitelné. Snad se může stát, že zůstane řemeslo a opustí nás idealismus, který nutí obě strany hledat něco nového.

Postupná přeměna české SF v pulpovou literaturu mi připadá možná také proto, že v poslední době pozoruji zúžení autorského repertoáru. Jak dlouho jsem si nepřčetl žádné dílko SF, ve kterém by první slabika v označení žánru nebyla pustým formalismem! Nevyzývám k návratu do doby J. Verne a F. Běhounka, tak jako teorie superstrun má jen vzdálenou souvislost s Newtonovou *Philosophiae*

naturalis. Vždycky mě však vzrušovaly příběhy na hranici možná a nemožná. A k těm, kteří ve svých myšlenkách dokáží předběhnout pomazané hlavy v Princetonu, chovám nábožný obdiv.

Na tomto místě bych chtěl požádat české spisovatele a nakladatele, aby mně k vůli něco takového vydali. Může se stát, že někdo poslechne a pohoří, protože

k vůli jednoho čtenáře se knížka nevydává.

Musím tedy požádat také čtenáře *Ikarie*, aby se k mému přání připojili. Věřím, že se jim dovede vypořádat realitou, jetotížvždycky něco pozitivního. Je to vstupenka na první ligu, která se bude hrát v příštích stoletích. Možná čtenář obdrží lístek, který mu umožní sledovat zápas, jaký bude život hrát s našimi potomky.

Jiří Olšanský

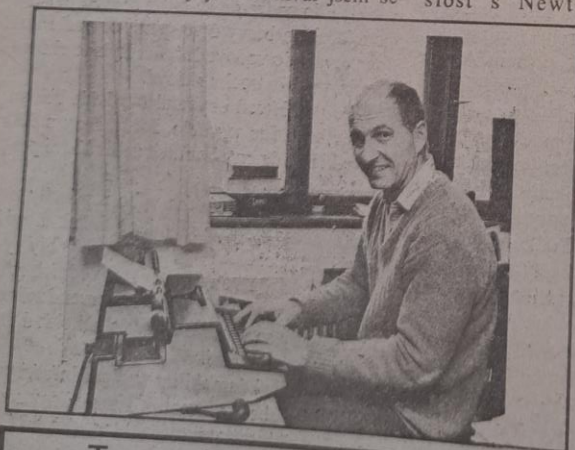
Problémy českého šéfredaktora

V Brně existuje škola - a musím přiznat, že je to škola uměleckého směru - jejíž ředitel, sám bývalý výkonný umělec, se chová ke svým studentům jako červotoč v dílně stolařské. Myslím, že nestíhl jsem příliš vedle, když řeknu, že tento pan ředitel své žáky příliš nemiluje; rozhodně nejásá nadšením nad jejich úspěchy, mají-li jaké, a už vůbec nepřichází v úvahu, že by se snad chlubil. Na této škole bych nechtěl studovat ani omylem, ani kdyby mi za to platili.

Jako žák podobné školy jsem si připadal po přečtení *Rozletu O. Neffa* v *Ikarie* č. 5. Jako blb.

"Poctivě se snažíme dát našim autorům prostor," napsal pan šéfredaktor Neff a já vytrhávám z kontextu, ale nalistujte si to: "Prostě ke srovnání se zahraničními povídkami to není... Mám z toho všeho, co do redakce dostáváme jako nabídku a co i vybereme k otištění, podivné pocity... To pak je smutné počtení, jak račte sami viděti..." A v tomto okamžiku jsem se znovu našel, a ne pouze sám za sebe. Naštel jsem se za pana Olšanského i za paní Hauserovou, za Procházkou a Velinského, Jirana, Novotného, Neffů, za Pecinovského, Veverku, Veise, za slečnu Kadlečkovou, za pány Kužela, Hlavíčku, Mrlíka, Pávu, Schustera, Poláčka a Krmáška, za dámy Biedermannovou a Šeblovou, za Švachoučka, Lorenze a Šovčíka. A taky za ty, kteří jsou zrovna teď v tiskárně. Je to skutečně tak smutné počtení, jak račte sami věděti? Nebo? Nebo pak šéfredaktor jenom pochlebuje čtenářům?

Obávám se, že v tomto okamžiku jde o mnohem víc, než jen o snahu zavděčit se - v tomtéž čísle si nalistujte na str. 60 odpovědi

To myslíš vážně, Ondřej?

Rozmysli si to!

redakce na dopis Jana Vejnara (popisy znásilnění - to je na moji povídku): "Doufáme, že další čísla již nezbudí tak rozhořčenou odezvu..."

Takže proto jsem vás všechny vyjmenoval, vážení spisovatelé. Domnívám se, že v tomto okamžiku je velice důležité přijmout vrženou rukavici a zodpovědět otázku, co jeden každý vlastně chce a o co mu jde! Včetně pana spisovatele Neffa.

Jan "Jam" Oščádal

Problém české sci-fi

V květnové Ikarii její šéfredaktor Ondřej Neff kritizoval slabou úroveň domácích SF povídek. Čekal jsem, že se strhne přinejmenším uragán a redakce bude zaplavena dopisy jednak potrefených (a uražených) husí, jednak těch, kdo mají odlišný a věcný názor a chtějí se s ním pochlubit. Ozvali se pouze dva: Jiří Olšanský a Jan "Jam" Oščádal, autoři čtenářům Ikarie známí - a obávám se, že právě je O. N. na mysli neměl, když vytýkal mladším autorům nedostatek řemesla a invence. Zdá se, že ostatním je celá věc ukradená nebo prostě úvodníky v Ikarii nečtou, a že tedy tenhle problém je zas na nejlepší cestě usnout. Až na to, že česká SF doopravdy je dost slabá, že ji kupuje čím dál méně lidí (jak vám potvrdí každý nakladatel a koneckonců i preference čte-

ŘEMESLO: praktické využívání souboru základních osvědčených metod při výstavbě příběhu. Tyto metody jsou pro většinu povídek stejné a většina amerických autorů se jich drží. Patří sem například metodika, na jakém místě děje povídku začít a skončit, na kolik postav by se děj měl zaměřit, jak hluboké by mělo být psychologické zázemí postav a jak podrobně vykreslené umístění děje, jak měnit délku vět podle stupně napětí v povídce, atp. Právě tyto rady se každý autor může dočíst v různých příručkách typu "Jak psát SF".

(ia)

nářských hlasů v anketě tohoto časopisu) a že číst ji je často víc práce než potěšení (to zas může potvrdit leckterý z porotců letošního Parconu). Ale proč to tak je?

Ondřej Neff vychází z předpřevratového dělení autorů na profíky (tj. oficiálně vydávané) a "ty ostatní" a ne bez ironie připomíná, že triumfální nástup autorů, kteří se dřív do kamenných nakladatelství nedostali, se nekonal. To je sice pravda, ale celou věc je podle mě potřeba vidět v souvislostech - SF přestala být výlučným "únikovým" žánrem, protože dnes není proč a vlastně ani kam unikat. Lidé navíc přestali číst, koupí každé knížky si víc rozmýšlejí, a v takové situaci asi málokdo sáhne po neznámém jménu spíš než po titulu zaběhnutého veterána. Jediné, oč běží, je, jak ve všeobecném hluku a randálu získat čtenáře. A s tímhle problémem se předlistopadoví outsideři kupodivu vyrovnávají o třídu líc než "profíci", kterých předně několik zcela zmizelo na smetišti dějin a zbytek odešel jinam, kam ho srdce táhlo: třeba do novin. Vlastně z nich v SF zůstal Ondřej Neff sám, obklopený "bývalými amatéry", kteří naopak vydrželi skoro všichni, tlačí se tvrdě nahoru a spíš oni tedy dávají šanci, že to s českou SF půjde dál a líc.

Jenže zatím to právě moc nejde. O. N. mezi nimi rozděljuje dvě skupiny: autory, kteří ctí řemeslo, a ty, kdo jsou "geniální a mají v sobě plamen poselství, jímž chtějí osvětit lidstvo". Už z volby slov je jasné, která grupa Ondřeje zajímá víc, jenže je to zase barvitě zjednodušení, které nevystihuje podstatu. Vůbec přece nejde o nějaké bud - anebo. Fredric Brown nebo Robert Sheckley ctili řemeslo úplně stejně jako slušná řádka dobrých řemeslníků (a v těch slovech nehledejte nic hanlivého) z letošního Parconu, a přesto jsou to dvě úplně jiné opery. Zvládnout řemeslo je předpoklad, že nemá smysl o něm mluvit, buď to je, anebo není - ale jeho existence přesto žádnou kvalitu nezaručuje. České SF zatím chybí něco jiného. Nazvu to schopnost psát podle sebe.

Při každém psaní, tom nejumělečtějším i nejřemeslnějším, jde o sdělení nějaké zkušenosti, názoru: někdo něco sděluje a vypráví. Je to tedy projekce osobnosti vyprávěče. Ta osobnost musí být zajímavá, aby řemeslo, které samosebou hravě zvládá, jí pomohlo se projevit. Předně: musí mít co sdělit. Česká SF si místo toho stále odbyvá jakési pubertální období - puberťák si taky sám sebou není moc jistý a sám o sobě dohromady nic neví. Naštěstí vesmír je veliký, každý v něm máme svou parketu a jde jen o to najít ji, stoupnout si na ni a pořádně se od ní odrazit. Bez toho je každé řemeslné psaní na vodě. Drtivá většina povídek z letošního Parconu byly řemeslně slušně zvládnuté příběhy, ze kterých dost jasně vyplynulo, nač se jejich autor doma dívá na video (nebo dneska už

chodí do kina), ale už vůbec ne to, jestli má nějaký názor nebo zkušenost, které stojí za řeč. Jestli stojí za těch pár minut, aby se čtenář, zavalený dnes kupou jiného čtení, jejich povídkou vůbec zabýval - aby pochopil to, co mu mezi řádky říká třeba Asimov nebo Clarke: pozor, já jsem pan vypravěč, mám toho spoustu na srdci, přišel jsem na to sám a jistě se se mnou nebudete nudit!

Samozřejmě, SF je svými devadesátými procenty literatura masová, spotřební, ale to nikde ve světě neznamená, že by se jen proto musela vzdát své originality. Dnešní nejčtenější anglické nebo americké autory dál poznáte podle stylu a drajvu, tak jako jste poznali Lovecrafta nebo Burroughse. Bylo by bláhové myslet si, že autor masové literatury se obejde bez nadhledu nebo že nemusí být osobnost.

Zatím to u nás vypadá jinak. Zdá se, že časy, kdy mezi čtenáři SF převládali zvědavci odchovaní Lemem, zvyklí chápat definici "něco je jinak" jako věčně provokující otázku, jsou pryč. Dnes, zdá se, převažují ti, kteří ji chápou jako vyčerpávající odpověď, jako hotový rámec pro vytváření zaměnitelných variací. I tohle ve světě samosebou je: varianta Tunel i Velký třesk tam existují vedle sebe a nikomu to nevádí. Něco podobného nás asi brzy čeká taky. A až to budeme mít za sebou, poznáme aspoň, že problém české SF není ve sporu mezi řemeslníky a intelektuály s ohnutým nosem, ale mezi těmi, kterým je jedno, jaký svět je, a těmi, kterým je nesnesitelně malý.

Pavel Kosatík

Profíci, amíci a řemeslo

Myslím si, že od té doby, co vyšly samostatné knížky Frantovi Novotnému, Ivanu Kmínkovi a Honzovi Hlavičkoví, je třeba přehodnotit staré označování "profesi-

Tak ty neodvoláš?!

onálové" a "amatéři". Profesionálové bývali ti, kterým vycházejí knihy (tzn. od Ondřeje Neffa až po Janu Moravcovou) a amatéři byli ti, kteří publikovali v klubových fanzinech a soupeřili o Cenu Karla Čapka. Tito amatéři a nepřísní fandové cítili k profíkům někdy až přehnanou úctu, která mezi oběma tábory vytvářela jakousi propast. A najednou ti nejlepší z amatérů, kteří často vyrostli v úzkém kontaktu s SF kluby, začali vydávat knížky. Stali se z nich profíci? Ale vzhdyt' nepřísní lépe, než psali dřív, říkájí si ostatní amatéři s údivem. Jsou stále jedním z nás, žádná propast nás nezačíná rozdělovat. Tak, pevně doufám, začíná boření nesmyslných hranic mezi amatérskými a profesionálními autory.

Pokud vím, ve scifisticky vyspělejších zemích se profesionalita rozlišuje ve vztahu

ŘEMESLO: V každém oboru lidské činnosti to zřejmě znamená výkon takové kvality, která činí výsledek přijatelný, záživný či použitelný pro konzumenty. V literatuře by to tedy znamenalo čtivost. (eh)

k fandumu (fanoušek a "profesionál", tedy publikující spisovatel), ale nikoliv ve vztahu k psaní jako takovému (amatérský a profesionální spisovatel). Když někomu otisknou povídku v časopisu, je spisovatel, když jich tiskne hodně (případně když mu vyjde kniha) a mají úspěch, je dobrý spisovatel. Tam jsou ale také širší možnosti k publikování povídek pro začínající autory. Není tam tak propastný rozdíl mezi fanzinovým a oficiálním publikováním. Jejich fanziny totiž nemusí suplovat oficiální časopisy a antologie, jako tomu bylo u nás. V západních fanzinech povídky téměř nevycházejí, a když, tak jsou to legrácky bez ambic na oficiální otištění, srozumitelné často jen jiným fanům.

Ale to vlastně není to nejpodstatnější. Ondřej Neff v Rozletu v květnové Ikarii nakoukl problém literárního "řemesla". Nemyslím si, že špatné české SF povídky vznikají tím, že by jejich autoři záměrně opovrhovali řemeslem a "psáním pro zábavu čtenářů", spíše podceňují důležitost tohoto řemesla a neznají jeho pravidla. Ovšem řemeslo není všechno. K řemeslu se v dobrém příběhu ještě musí připojit něco navíc, co by se dalo nazvat "osobní styl". Někteří naši autoři, kteří mají co říct a mají svůj osobní styl (např. Kadlečková, Olšanský), často buď nepocítují nutnost literárního řemesla (protože myslí víc na to, jak se povídka líbí jim, než na to, jak se povídka bude líbit ostatním), nebo si vypěstovali tak specifický způsob psaní, že odpovídá vkusu jen malé části čtenářů.

O to snazší to mají ti, kteří literární řemeslo ovládají. V současné situaci jsou jejich příběhy oblíbené, ať už v nich nějaký osobní styl je nebo není. Mají příliš malou konkurenci. Kdyby se rozeběhly literární dílny (workshopy), kdyby se redaktoři v nakladatelstvích a hlavně v časopisech ve své práci vyznali a pracovali by s autory a kdyby bylo

víc možností, jak za výhodných podmínek publikovat dobrou českou SF, snad by stoupl i počet zručných autorů, ovládajících řemeslo i styl. To vše chce svůj čas. Zatím redaktoři v časopisech přijímají i sebehoupější SF povídky, originálních antologií pro nové české SF povídky je poskrovnu a vydat knihu českému debutantovi v nákladu, který alespoň pokrývá výrobní náklady, se v současné ekonomické situaci stává snem.

V konkurenci početných časopisů, nakladatelů i SF autorů ve Spojených státech pragmatičtí spisovatelé vědí, že znalost řemesla je základ. Proto se nám tak líbí americké povídky. Je ale ošidné povyšovat všechny americké SF autory do nebes. Provozně, jak jsem řekl, řemeslo není všechno.

Povídky, které vycházejí v českých překladech, patří většinou k pečlivě probraným perlám. V 53. čísle britského časopisu Foundation je otištěn rozhovor Cyrila Simsy s Ondřejem Neffem. Ondřej zde říká, že SF vydávaná na evropském kontinentě nedosahuje ani nejnižší úroveň britské a americké SF a že se žádná česká SF povídka nemůže poměřovat s jakoukoliv povídkou otištěnou řekněme v americkém SF časopisu Analog. Četl jsem řadu amerických SF povídek, některé i z Analogu, které by se v naší celostátní SF soutěži s bídou dostaly do druhého kola. Povídek, které sice netrpěly žádnou začátečnickou chybou, ale vůbec ničím mne neupoutaly. Neměly v sobě nic víc než řemeslo - a i to bylo často zřušované.

Je jasné, že česká SF obecně nestojí za moc a vrcholných děl má po čertech málo. Nelze ale tvrdit, že se ani ve svých špičkách nemůže měřit s nejnižšími patry SF americké. Důvod, proč české povídky nejsou v Americe vydávány, Ondřej Neff sám

v tomtéž rozhovoru zformuloval - prostě jsou psány pro jiné publikum. Když slavné povídky Největší vodvaz v dějinách svanou od O. Neffa a Šest měsíců, in ulna od J. Veise a posílány americkým nakladatelům, byly odmítnuty. Pro americké čtenáře to nesoví se podařilo prodat do amerického fantasy časopisu překlad povídky od Jana Weisse Apoštol, napsané někdy ve 30. letech.

Účastníci amerických kursů pro začínající spisovatele (a je obdivuhodné, kolik slavných jmen těmito kursy prošlo) se shodují na tom, že na těchto kursech je možné vyučit se řemeslu; člověk se zde naučí, jak nepsat špatně, ale nenaučí se, jak psát dobře. Právě toto nenaučitelné a individuální je onou esencí, kterou nemají zdaleka všichni američtí autoři a na kterou by naopak ani řemeslník neměl zapomenout.

Ivan Adamovič

Poznámka na závěr

Pomůže nám, když se vrátíme k různým kořenům sci-fi? Nebo když si uvědomíme, co vlastně chceme říct? Nebo je řešení v lepší znalosti a zážitosti toho, co se vydává ve světě, a ve větší kompetenci čtenářů a vydavatelů? Nebo Američani vždycky zůstanou lepší, protože jejich kultura je univerzální a kosmopolitní? Zdá se mi, že jsme si zatím vůbec neujasnili nejzákladnější termíny, jako třeba "řemeslo" (je to pojem pochvalný? hanlivý? nebo je to nejbanálnější samozřejmost?). Autoři, recenzenti, čtenáři a fanové, napište nám, co si o tom všem myslíte.

(připravila hu)

POZDĚ!!!